

„ДУМКА” ПЛАНУЄ ВЕЛИКИЙ КОНЦЕРТ В ЛІНКОЛЬН ЦЕНТРІ

Нью Йорк. (О. Г.). — В році 1989-му збігаються дві важливі для нашої громади дати, а саме 95-ліття Українського Народного Союзу та 40-ліття українського хору „Думка” в Нью Йорку, які треба належно відзначити. На спільній зустрічі членів Гол. Екзек. Комітету Народного Союзу в складі — гол. президент УНС д-р Іван Фліс, гол. секретар Володимир Сохан, гол. касир Уляна Дячук, головний редактор „Свободи” Зенон Снілик з представниками Українського хору „Думка” Семен Комарів — диригент, Ігор Раковський — голова, Ольга Гасцяка та Олена Новицька-Зам'ята —

члени Управи, вирішено відбити із цієї нагоди в неділю 17-го вересня ц.р. в концертній залі Ейвері Фішер Голл Лінкольн Центру величавий концерт.

До участі в концерті Управи хору „Думка” запросили солістів та мистецькі одиниці, які з вминутих роках спільно з хором виступали. Запрошуючи ці провідні мистецькі сили до участі в концерті, Управа хору хоче вшанувати їх за спільний вклад праці до скарбниці українського хорового мистецтва слова й танку, в часті дуже невідрадних еміграційних обставинах.

В Рочестері малі імігранти почали навчання в українській школі

Рочестер, Н.Й. — Місцевий англомовний журнал „Демократичний Кронікл” з середи, 18-го січня ц.р., подає на своїх сторінках короткий репортаж сого кореспондента Джонатана Салцмана про те, як новоприїжджі українські діти дають собі раду в перших днях навчання в американських школах. Д. Салцман пише про те, що ці діти походять з українських родин п'ятидесятників, які на початку грудня 1988 року емігрували з України та поселилися в околиці Рочестеру в числі 91 особа.

Зокрема розповідає автор про 19 дітей, що є учнями української католицької школи св. Йосафата та про їхні переживання в новому оточенні та в новій країні. Найбільшою проблемою для дітей є брак знання мови, бо коли йдеться про математику, то новоприїжджі учні стверджують, що їм дуже легко приходить розв'язувати задачі. Одинадцятирічний Мирон На-

пора питався своїх однокласників з надією в очах, що наступні задачі з математики будуть більш важкими до розв'язування. Далі розповідь пояснює, як кожна дитина була призначена до учня, який володіє українською мовою, щоб бути свого рода перекладачем для нових студентів.

Коли був запит до мало-го Мирона про те, як би він порівняв школу в Союзі з українською школою в Америці, то цей малий емігрант заявив, що тут в Америці учні мають більше свободи у вивченні матеріалу, коли там треба все вивчати напам'ять, а після випускати.

Мирон Напора в загальному задоволений зі своїх перших днів в українсько-американській школі, а учителька цієї школи Лорі Герін також менше задоволена з приїзду нових учнів, бо як вона твердить „наші учні скористають з їхнього чудового знання української мови”.

Клівленд підготує свято жінки-героїні

Клівленд. — Згідно з довголітньою традицією місцевої громади, місцеві українські жіночі організації — Український Золотий Хрест, Об'єднання Жінок ОЧСУ, Українське Православне Сестрицтво й Округна Рада Союзу Українок Америки — спільно влаштовують у неділю, 12-го лютого ц.р., свято жінки-героїні, яке проходить у 65-ті роковини мученицької смерті с.п. Ольги Басараб.

Свято буде попереджене молитовною частиною в українській католицькій катедрі св. Йосафата 5720 Стейт-роуд у Пармі, о год. 3:30 по полудні, що її соборно відслужить духовенство

обох віровизнань в наміренні українських жінок, які полягли в боротьбі за волю України.

Програма свята почнеться о год. 4-й по полудні в залі ім. Митрополита Андрея Шептицького біля собору св. Йосафата.

В програмі свята виступитимуть: д-р Олександра Мельник із словом на відкритті, гостя з околиці Вашингтону д-р Ніна Строката-Караванська із святочною доповіддю, студентка Наталя Кріслата й Дарія Ковч із рецитациями, Соня Капустянська з фортепіанним сольом та бандуристка Іра й Люба Завальські з відповідним репертуаром.

Помер Р. Олесницький

Джерзі Сіті, Н. Дж. — Сюди прийшла телефонічна вістка, що в Аделаїді, Австралія, помер в середу, 25-го січня ц.р. на розрив серця відомий громадський і пластовий діяч інж. Роман Олесницький.

Покійний проживав перед Другою світовою війною в Західній Україні, у Львові, де закінчив студії політехніки. Був одним із провідних членів тайного Пластового Центру, а за часів німецької окупації його провідником, як також провідником Вишніх Спільнот Української Молоді, що в тому періоді були одностанні із пластунами. Як керівник Відділу молоді при Українському Центральному Комітеті, він разом із т.зв. „курнем передових”, зложеним із пластунів, пішов у ряди 1-ої Дивізії УНА.

Після закінчення Другої світової війни інж. Р. Олес-

ницький переїхав з дружиною інж. Лідією до Австралії, де вони поселилися в Аделаїді. Інж. Р. Олесницький був там довірою викладачем на місцевому університеті, а рівночасно продовжував свою пластову діяльність як основний Українського Пласту в Австралії та його перший голова і член Куреня УПС „Чорноморці”. До кінця життя він був активним пластовим провідником, сповняв обов'язки голови Крайової Пластової Старшини, голови Крайової Пластової Ради та був ініціатором різних пластових акцій. Рівночасно був активним членом НТШ і організатором збір-ки на ЕУ, УВУ і КОДУС.

Залишив дружину інж. Лідію, довголітню активну пластунку, та п'ятьох синів-професіоналістів — усіх пластунів.

П. БЮКЕНАН ВИМАГАЄ ПЕРЕВІРКИ ОСІ КОНГРЕСОМ

Нью Йорк. — Англомовний щоденник „Нью Йорк Пост” з середи, 18-го січня ц.р., помістив дуже влучну статтю синдикального коломніста Патрика Бюкенана під заголовком „Нехай Конгрес перевірить слідство агенції пошування нацистів при Департаменті справедливості”.

П. Бюкенан розпочинає свою статтю твердженням, що якщо Верховний суд Ізраїля не змінив смертної вирок на Івана Дем'янюка, то його повість в 1989 році та уйдіє він в історію, як „Іван Грозний” з Треблінки — найбільший масовий вбивця з часів Другої світової війни. Минувло місяця І. Дем'янюков відклав справу відкладку. Виявляється пише автор, що його адвокат Дов Ейтан, повний жидоттеродсти день перед тим, потаємно виїшов на 15 поверх срусамського готелю та

не залишивши жадної записки покічав самогубством. На його похороні адвоката Йорам Шефтеля облябли кислотою та пошкодили око.

З легким сарказмом заважає автор, що суд ласкаво погодився відповісти справу відкладку Дем'янюка до 4-го травня.

Що дає родині Дем'янюка проблиск надії те, що адвокат Віллім Вулф у Фініксі відкрив, як називає кореспондент газети „Арізона Репаблік” Річард Лесснер, „найбільше турбуючу форму застосування свідків, перешкод у вияві справедливості та приховання доказів” а є можливість, що й „кримінальної поведінки ізраїльських прокураторів”.

Справа в тому, що Вулф сконтактувався у Швейцарії з Річардом Гейзером, уцілілим з Треблінки, та запи-

В Ньюарку проголосили День Української Незалежності

Роман Стефанюк, учень садочка української католицької школи св. Івана Хрестителя в Ньюарку, споглядає, як посадики Шарп Джеймс передає прокламацію Дня Української Незалежності М. Матішові.

Джерзі Сіті, Н. Дж. — Українська громада Ньюарку і повіту Ессекс започаткувала у вівторок, 17-го січня ц.р., відзначення 71-ої річниці української незалежності, про що повідомляє щоденник „Стар-Леджер” з 18-го січня у статті під заголовком „Українська Солідарність. Ньюарк, Ессекс відзначають День Незалежності”.

Святкування розпочалося у міській ратуші, де на щоглі вивішено український національний прапор. Посадник міста Ньюарку Шарп Джеймс, підписавши прокламацію Дня Української Незалежності, закликав „сприяти українцям й американцям українського походження зберегти живу пам'ять про волю”.

„Ми пам'ятаємо про табори примусової праці, — про дозвужав посадики, — про тортури, які перенесли українці в Союзі Союзу”. Посадник Джеймс звернув увагу на те, що кілька тисяч українців замешкали в Ньюарку, що є „справді всеамериканським містом, а присутність українців у ньому підтримує нас”.

У Ессекс, відзначаючи 71-шу річницю української незалежності, голова повіту Ніколас Амато проголосив день 22-го січня Днем Української Незалежності.

„Гордість і сила українців є яскравим прикладом американської мрії і дає надхнення всім американським громадянам, — сказав Амато, передаючи прокламацію представникові Українського Демократичного Клубу М. Матішові й Олександрі Миськів, представниці Відділу УККА.

Українські книжки та преса є в бібліотеках Чикаго

Чикаго. — Управа Української Американської Координаційної Ради в Чикаго зробила заходи, щоб у двох публічних бібліотеках Чикаго, в околицях де живуть українці, були для винайму українські книжки та для читання були виставлені газети і журнали. Такими бібліотеками є одна при 2335 Чикаго авс. Захід коло „Самопоміч” та друга при 5108 Белмонт.

В обох бібліотеках можна випозичити книжки додому. Управа УАКРади звертається з проханням до мешканців Чикаго відвідувати закладні бібліотеки, які дали згоду передплачувати газети та журнали, та купувати нові книжки для українських читачів. Бібліотеки мають газети: „Свобода”, „Українські вісті”, „Українська національна трибуна”, „Нову зорю” та журнали „Самостія Україна”, „Екран”, „Гуцулію” та англомовний журнал „Форум”.

Випозичення книжок є безкоштовне, лише треба виробити відповідну картку.

Советський генерал признається до поразки в Афганістані

Кабуль, Афганістан. — Кореспондент агентства Асоційтед Пресс й інші інформують з Кабулю, що під час спеціальної пресової конференції, скликаній для західних кореспондентів, советський генерал-майор Лев Серєбров заявив, що советські військовики покидають Афганістан з відчуттям програти, політичної поразки і недовір'я до влади.

„Ми не осягнули тут того, чого хотіли і для чого були прислані сюди військові частини советської армії, — заявив Серєбров через перекладача. Ми прийшли сюди з відкритим серцем і благородними намірами, а покидаємо Афганістан з почуттям невдоволення до кінця завдання”.

Кореспондент АП каже, що згаданий генерал був одягнений в повний польовий одяг і везе в своєму автомобілі цигарки. Для відпруження ситуації він також розказував про деякі моменти зі свого перебування в цій країні.

На його думку справа буде позитивно поладжена, бо советський посол в Афганістані Юрій Воронцов і головне командування армії ведуть успішні переговори з багатьма групами повстанців-муджагедінів. Він, очевидно, відкидав раніші західні повідомлення, що з Афганістану втікають не тільки советські, але також афганські комуністи — одні до СССР, другі до Індії. Ген.

Згідно із свідченням муджагедінів в минулому тижні Афганістан покинуло не більше як 5-6,000 вояків, переважно із західної частини. Тим разом повстанці стрималися від атаки на відступаючі советські частини.

Порівнюючи війну в Афганістані з війною у В'єтнамі, Серєбров більш позитивно оцінює здібності советської армії контролювати ситуацію у „зап'язненій” країні. Однак він тільки не сказав, — якою ціною ця контролі ситуації була досягнута. Кореспондентів потім спеціально попросили на кабульське летовище, де їм були показані мішки з мукою, що їх шойно привіз советський літак. При тому кореспонденти підкреслили, що у тримільйонному Кабулі живе принаймні два мільйони жінок, які кожного ранку „вишкочуються в довгі черги за харчовими продуктами”.

У СВІТІ

ВИСТУПАЮЧИ НА ПРЕСОВІЙ конференції у Вашингтоні, професійний кубинський дипломат Гектор Акілія Салаядігас повідомив, що режим кубинського диктатора Фідела Кастра, з допомогою Палестинської Визвольної Організації, доставляв марксистським партизанам більшу кількість зброї, амуніції й іншого військового вантажу у Сальвадорі, Гватемалі й Чиле. Згаданий дипломат займав високе становище в кубинській амбасаді в Дамаску, неодноразово їздив особисто в долину Бекаа, у якій приміщується головна квартира сирійських військ в Ливані, отримував там зброю, зокрема малі автомати, пістолі і гранати, перевозив їх до кубинської амбасаді, а звідтам „дипломатичним шляхом” вони перекидалися на кубу. Минулого року Салаядігас попросив надати йому право політичного азилу в ЗСА і таке право отримав, але цю справу тримали засекречено дотепер з огляду на безпеку.

ЛІВІЙСЬКИЙ ДИКТАТОР полковник Муаммар Каддафі дав інтерв'ю американській журналістці Барбарі Волтерс, яке вона використала у телевізійній програмі „20/20” у п'ятницю, 27-го січня ц.р. Під час довгого інтерв'ю Каддафі заявив, що він не втрачає надії на поправу відносин Лівії із З'єднаними Штатами Америки і тому дуже хоче зустрінутися з теперішнім президентом ЗСА Джорджом Бушем.

ПРЕДСТАВНИКИ ГОНДУРСЬКОГО уряду повідомили журналістів, що минулої середи, 25-го січня ц.р., шість невідомих терористів убили з автоматичної зброї колишнього головнокомандуючого гондурськими збройними силами ген. Густаво Альвареса Мартінеза. Генерал і водій його автомобіля загинули на місці випадку, а зять Мартінеза бореться у шпиталі з життям після важкого поранення. Після вбивства невідомий осіб, який назвав себе членом лівої радикальної організації „Народний рух за визволення”, потелефонував до однієї райстанції і взяв на себе вину за організацію вбивства.

ПРЕЗИДЕНТ ДЖОРДЖ БУШ відвідав Японію і Китайську Народну Республіку, де він колись очолював американську групу дипломатів, які підготували грунт для встановлення там амбасад ЗСА. У Японії Буш візьме участь в похоронах японського імператора Гірогіто, — заявив кореспондентом пресовий секретар Білого Дому Марлін Фіштер. Президент ЗСА має бажання стрітись в Пекіні з Денг Шаопінгом, реформатором нової китайської політики, з яким Д. Буш знайомий особисто. Не слід виключати, що Буш відвідає також Південну Корею, як дозволить обставини, — заявив Фіштер.

КОРЕСПОНДЕНТ ГАЗЕТИ „Вашингтон Пост” Майкл Даббс пише, що після землетрусу у Вірменії міністерство закордонних справ СССР було „дуже неспокійне” і спочатку взагалі відмовлялося давати дозволу для закордонних кореспондентів на відвідини місця катастрофи. Після того голова Ради Міністрів СССР Ніколай Рижков критикував бюрократів зі згаданого міністерства і тому тепер, коли трапилися друга подібна, але менших розмірів катастрофа в Таджикистані, міністерство вже не робить труднощів для акредитованих в Москві кореспондентів тим більше, що звідомлення західних журналістів з місця катастрофи у Вірменії радше допомогли советським засобам масової інформації донести до відома зацікавлених про розмір катастрофи. Після того багато країн запропонували свою допомогу не тільки матеріального характеру, але також висилкою людей й машинерії для рятунку людей.

РЕЖИСЕР ЮРІЙ ЛЮБІМОВ знову поїхав до Советського Союзу, не вважаючи на те, що Москва, згідно Верховна Рада СССР, позбавила його советського громадянства п'ять років тому. Перший раз Любимов відвідав Москву на запрошення дирекції театру на Таганці, де він тепер ставитиме п'єсу советського письменника Бориса Можасва, яку колись заборонили ставити „бюрократи від культури” і урядові цензори.

ЮГОСЛАВІЯ ЗАГРОЖЕНА ВНУТРІШНЬОЮ БОРОТЬБОЮ

Загреб, Югославія. — Політичне напруження і відкрита боротьба у теоретичному і практичному значенні між сербами і хорватами, між іншим найдавнішими і найбільш жорстокими ворогами в югославській федерації, знову загрожують Югославії довгою політичною суперечкою, а може навіть кровопролиттям, не кажучи вже про негативний вплив на хитку економіку, зріст інфляції і драстичне зниження життєвого рівня.

Майже дві декади ведеться відкрита боротьба між сербами і хорватами, але тим разом вона найбільше загрозлива у зв'язку з нестабільністю колективної системи, яка, як показала практика, не здібна розв'язати повноцінно міжнародні і групові спори і взагалі не може вивести Югославію на „чисті води”, — кажуть політичні спостерігачі і додають, що в такій неспівній ситуації може дійти дуже легко до більшого перевороту в країні радикали, може навіть з допомогою армії, перебуть керівництво країни в свої руки та управляти державою на взірці Й. Тіта, тобто по диктаторськи.

Хорвати висловлюють побоювання, що серби намагаються перехопити владу в центральному уряді в Београді і тоді поместяться над ними у відповідний спосіб. Беручи до уваги нестабільність центральної влади і так званої колективної президентської ради, яка теж постола тільки на тлі внутрішніх непорозумінь між керівництвом на верху, сербам може вдатися замір і тоді в країні розпочнеться повний розгартіш, повний, не тільки політичний, але в першу чергу економічний і міжгруповий розлад.

У зв'язку з цим ховатські газети вдарили на сполох і назвали сербів „скайніми націоналістами”, які хочуть змінити характер Югославії. Подібна ситуація напруження між поодинокими націоналістичними групами, які творять югославську федерацію, існувала на передодні Другої світової війни і під час окупації Югославії гітлерівською Німеччиною й Італією. У що небезпечну гру входять також різниці між віроповіданнями і поділ на православ'я, католицизм, будизм, східний католицизм, мусулманізм тощо.

По цій території Югославії киплять заворушення, відбуваються демонстрації не тільки робітників і не тільки соціального характеру, але також студенти, письменники, викладачі вищих шкіл і націоналісти, вимагають уступлення теперішнього центрального уряду і проголошення вільних демократичних виборів та створення, на взірці західних держав, парламенту й уряду.

У зв'язку з цим до подій в Югославії почали приглядатися ближче західні великоддержави, щоб не допустити до більшого хаосу й есентуального втручання до югославських справ коучо-московської імперії.

Публікують частину спогадів Г. Жукова

Москва. — Газета „Правда” присвятила цілу сторінку спогадам советського маршала Г. К. Жукова про злочини Сталіна, де розвинується мій про те, що Сталін був великим полководцем і відіграв велику роль в перемозі над Гітлером.

Донька маршала Марія Жукова хоче опублікувати спогади батька, оскільки, за її словами, багато фрагментів з мемуарів Жукова раніше ніде не публікувалися. Особливо це стосується тих сторінок, де Сталін описаний як злочинець і кат, який знищив у передвоєнні роки більшу частину старшин і генералів. Жуков також описує репресії 1930-их років, коли за наказом Сталіна було знищено тисячі чесних і талановитих керівників.

ОСТАННІМИ ДНЯМИ президент Джордж Буш заявив перед кореспондентами засобів масової інформації, що його Адміністрація розглядає можливість наложення оплати на клієнтів позиково-ощадних інституцій, комерційних банків і кредитових спілок, а зокрема тих, що вкладають гроші на ощадні вимоги, для того, щоб зловжити фонди на рятівники таких загрозливих інституцій в країні. Але відразу наткнувся Уряд на сильну опозицію в Конгресі, як також й зі сторони фінансової промисловості в країні, тому й заклав цю пропозицію.

ДЖАН ТАВЕР, номінат президента Джорджа Буша на пост секретаря Департаменту оборони, на переслуханнях перед сенатською Комісією збройних сил, заявив, що він буде згідний прийняти обниження військового бюджету. Перший день цих переслухань в справі його одобрення на пропозицій президентом Д. Бушем посприйшов у дуже шанобливому тоні супроти номіната, а деякі сенатори-демократи, члени цього панелю, намагалися один поперод одного вихвалювати його кваліфікації.

ДОСЛІДНИКИ З УПРАВЛІННЯ харчів і ліків подали до відома, що, базуючись на даних дослідів, що їх вони переводили в своїх лабораторіях по шлій країн, виказують, що люди, які мало їдять, живуть довше. Дослід, про який мова, тривав продовж дев'яти років й крім підтвердження вже перед тим відомої інформації виявили ще й те, що менше споживання харчів запобігає виникненню злоякісних пухлин.

УРЯД ЗСА ДАВ ДОЗВІЛ в'єтнамському представникові до ООН Трінг Кан Ленгоу відвідати Вашингтон, як також дозволено йому бути учасником приватного прийняття влаштованого на Капітолію демократичним конгресом з Брукліну Стівеном Солжаром. Цей в'єтнамський дипломат з рангою амбасадора впродовж свого майже триденного перебування в столиці зустріне-ться з відвідними американськими урядовими чиновниками, щоб продовжувати попередню розпочату розмови про загинув американських вояків у В'єтнамській війні. Звичайно, в'єтнамські дипломати при ООН є зобов'язані порушуватися в промірі 25 миль, а на дальші поїздки потребують спеціального дозволу, що їм досі відмовляли.

УРЯДОВІ ЕКСПЕРТИ вирішили, що Олівер Норт може вживати деякі тасмі документи, які докази своєї невинності в кримінальній розправі проти нього. Речники Уряду президента Джорджа Буша підтвердили це рішення, додаючи, що це не представляє важливої небезпеки для країни. З цим рішенням тепер, нічого не лежить на перешкоді, щоб розпочинати судову розправу проти Олівера Норта, обвинуваченого спеціальним прокуратором Лоренсом Волшом в 12 кримінальних переступленнях закону, пов'язаних з Ірано-контра аферою.

СВОБОДА

FOUNDED 1893
Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200
Subscription 1 year — \$40.00 6 months — \$22.00 3 months — \$12.00
UNA members 1 year — \$15.00 Change of address — \$1.00 Make check or money order payable to "Svoboda"

Postmaster: Send address changes to
"Svoboda" 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel. (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036
Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.
Передплата на рік \$40.00 на півроку — \$22.00 на 3 місяці — \$12.00
Для членів UNA \$15.00 річно. За кожну зміну адреси — \$1.00
Чеки i "money orders" виставляти на "Svoboda"
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Інавгурація Президента ЗСА очима В. Коротича

Поміж кількома сотнями газетних кореспондентів, які з'їхались з різних країн світу на інавгурацію Джорджа Буша, знаходився також редактор московського тижневика "Огоньок", український письменник Віталій Коротич. Він був гостем одного з найбільших американських щоденників, "Чикаго Трибюн". Заснованою пресовим магнатом Герстом, власником цілого пресового концерну Герста, і там, у "Чикаго Трибюн" помістив за своїм підписом статтю присвячену інавгурації 41-го з черги Президента ЗСА. Передрукував у цілості цю статтю нью-йоркський популярний щоденник "Дейлі Ньюз" з 22-го січня ц.р. під заголовком "Інавгурація подобається совєтському редактору".

Більше, як "подобається". Коротич був уже кілька разів у ЗСА і Канаді і він не належить до тих осіб з-поза залізної заслони, які, прибувши вперше до Нью-Йорку чи іншого великого американського міста, ходять як задурачені по будинку великому "супермаркету" і департаментів крамниць і недовіриливо запитують, чи це дійсно не виставка для туристів і чи вільно все це купувати. Він вже знайомий з північноамериканською як і західноєвропейською економією і він знайомий з осягами західної демократії. Тим цікавішими є його заваги. Він признається, що вперше був свідком зміни на становищі голови великої держави — без похороно. Бо в СССР така зміна можлива тільки в супроводі похоронного обряду: помер Ленін, помер Брежнев, помер Андропов і помер Черненко. А тут приїшла зміна без ніякого потрясіння і в атмосфері великої паради. Коротича не дивують паради, бо він бачив в Совєтському Союзі багато парад. Але його здивувало, як тут стояли один біля одного Роналд Реген і Джордж Буш і як один одному маніфестували свою приязнь і пошану. Здивувало його, як то Буш у своїй інавгураційній промові говорив про такі ніби буденні справи, далекі від міжнародної політики, як родина, шкільництво і бездомні бідні люди. Видно, — міркує Коротич, — що це справи, якими живе американський Президент. Коротича, очевидно, зацікавило те, що Буш казав про продовження контактів із Совєтським Союзом і він бажав собі, щоб американсько-совєтські відносини були також частиною щоденного зацікавлення нового Президента Америки. Він, Коротич, робить реверанс у сторону Міхаїла Горбачова. Він хвалив його за реформу, що в СССР люди на керівних становищах мають передавати ті становища своїм наступникам після 10-ти років урядування і бажав собі Коротича, щоб Горбачов також вишлював свого наступника, як зробив це Реген із Бушем. Але ще більше здивувало Коротича, коли він вийшов із Капітолію після церемонії записання Буша. На вулиці і довкола Капітолію десятки тисяч людей. Вони різноколіорові — білі, жовті, сині, зелені, чорні. І ніхто його не штовхав, ніхто не наздопав на черевик, ніхто не вдрав, а всі обличчя довкола були радісно всміхнені...

У Совєтському Союзі — пригадаймо на маргінесі заваг Коротича — це рідкість, щоб на вулиці побачити всміхнену людину. І в СССР ніколи не відомо, хто стане генеральним секретарем Компартії з титулом президента чи без такого титулу. Коротич журиться долею Горбачова, хотів би бачити успіхи реформ Горбачова і бажав йому добра — можна вірити, що це щире, а не кон'юнктурне обслєсиве відношення редактора "Огонька" супроти автора гласності, без якої Коротич не міг би і частинно висловлюватися так відважно, як це робить на сторінках "Огонька" — бо за кожного із названих ним попередників Горбачова за цю його відвагу помандрував би негайно до ГуЛагу чи, "психушки".

Мона припускає, що поруч із Коротичем були на інавгурації Буша й інші представники совєтської преси. Вони, може будуть глузувати, що ця інавгурація коштувала грубі мільйони доларів. Але поруч із цим вони дістали добрий показ, що значить демократія, що значить популярність давнього і нового Президента як тісно пов'язана в Америці установа президентури з народом. Це така сама протилежність до відносин у комуністичних країнах, зокрема в СССР, як протилежність є американський добробут із полицями в супермаркетах і пребатим крамом у департаментових крамницях до жалкої мізерії у всіх комуністичних країнах з нагірною нуждою у сучасному Совєтському Союзі.

Дня 13-го листопада 1988 року Центральний Комітет КП СССР опублікував декларацію про підготовку до Пленуму ЦК, "Про вдосконалення міжнародних відносин в СССР", який має відбутися в середині 1989 року. ЦК закликає зацікавлених до дискусії на ту тему в засобах комунікації та на інших формах. Основні теми пропонувані в декларації такі:

...спираючись на силу переконання і авторитет закону, протидіяти будь-яким спробам перестроїти національну почуття в руйнівне русло націоналізму, використовувати розширення демократії і гласності в антидемократичних цілях. Не допускати (до) дискредитації спільних завоювань.

...врахувати конкретні пропозиції щодо посилення, як інтеграційних процесів, так і самостійності і відповідалності союзних республік і автономних утворень у сфері економіки, соціального і культурного розвитку, управління. Висловити міркування про необхідні практичні заходи щодо вдосконалення патріотичного й інтернаціонального виховання всіх верств населення, особливо молоді.

...вдосконалення радянської соціалістичної федерації, дальший розвиток правового статусу союзних і автономних республік, автономних областей і автономних округів, кращіше розмежування компетенцій Союзу РСР і союзних республік.

...посилення відповідальності за розпалення національної ворожнечі, за проповідь расової чи національної винятковості. Намічено заходи, пов'язані з підготовкою проекту Закону СССР про вільний роз-

М. Мельник

НЕВЖЕ Ж РОСІЯНИ ПІДУТЬ НА ПОСТУПКИ ПОНЕВОЛЕНИМ НАЦІЯМ?

виток і рівноправне використання мов народів СССР.

...аналіз проблем: союзні республіки і автономні утворення в системі єдиного народного господарського комплексу країни.
...Предметом глибокого аналізу повинна стати можливість і економічна доцільність переходу республік і регіонів на принципи господарювання. Треба буде розглянути шляхи розвитку прямих зв'язків між союзними республіками; послання більшої господарської самостійності союзних республік і автономних утворень та їх відповідальності за забезпечення загальних потреб країни; механізми формування і використання державного бюджету СССР і державних бюджетів союзних республік, місцевих бюджетів.

У СССР цього року теми в декларації ЦК досить подібні до проєктів законів. При таких нагодах партія і уряд закликають людей, щоб вони пропонували зміни. Та коли порівняти проєкт законів із законами, тоді звичайно — хоч і не все — суттєві різниці знайти не можна. І тому можна припускати, що теми декларації ЦК досить виразно нагадують на те, що Політбюро і ЦК мають на думку в ділянці національної політики імперії.

З декларації виходить, що політичної автономії росіяни поневолені наці-

ям не дадуть. Тут цікаво згадати, що 16-го листопада 1988 року Верховна Рада Естонії величезною більшістю голосів прийняла декларацію про суверенітет республіки у всіх ділянках, за винятком оборони і закордонних справ. За попередників Горбачова цього роду виступи кінчилися концентративними таборами. Тепер, поки що, це ще людям не грозить. Та, як показується на практиці — навіть у добі гласності уряд імперії має вистачити кількості засобів, щоб такі акції поневолених націй, або уневажнити (так, як це й зробила Верховна Рада СССР), або до них не допустити.

З того цілком виразно і недвозначно виходить, що це уряд СССР, (а не адміністрація поневолених націй) буде й надалі встановлювати все основне законодавство в цій країні відносно адміністрації, економіки, освіти, оборони, поліції і кримінального права.

Уряд СССР дозволить адміністраціям республік та автономних країн робити рішення та приймати закони на власну руку у певних ділянках. Та це не є ніяка політична автономія, бо — як це цілий час практикувалось в минулому — уряд цей без найменших перешкод зможе забрати назад все, що він дав. Уряд цей буде теж і в будучині робити рішення щодо персональних змін на адміні-

стративних постах поневолених націй проти волі тих останніх. Це й є ті основні показники шкільної відсутності політичної автономії в республіках і автономних краях СССР і в ті ділянці ніяких основних змін не буде.

Найважливішою проблемою для українців тепер, це удержання української мови. "Демократію" в ті ділянці офіційно впровадив Хрущов. На що тему у моїх статтях "Модерні методи і традиційна політика", поміщено у "Свободі" з 12-го вересня 1967 року, я зробив таку завагу: "Замість заборони української мови, російські націонал-комуністи придумали щось куди хитріше: свободу для всіх мов. Впровадження української мови, як державної мови в Україні було б, мовляв, насильством, було б проти індивідуальної свободи. Цей принцип стосується і до адміністрації і до економіки та шкіль. Таким чином в дійсності режим проводить в життя двомовність, сподіваючись, що поволі, під тиском політичних, культурних і економічних російська мова, зустрічаючи мінімальний опір серед населення, остаточно візьме верх".

Так воно й сталося. Декларація ЦК говорить про підготовку законодавства, про вільний розвиток і рівноправне використання мов народів СССР. Поки що тяжко зорієнтуватись, що росіяни мають на думку. Цікаво, чи вони візьмуть під увагу численні голоси тих українських літераторів та діячів культури, які є шкільною львівською, "спільною вітчизною", та які завзято домагались удержання української мови.

(Закінчення буде)

Володимир Барагура

А ДЕ СЛУГА БОЖИЙ МИТРОПОЛИТ АНДРЕЙ?

ся ніякі документи з тієї секретної акції Папи. За те автор вважає, що Папа заслужив на назву "тихого діяча", який безголосно виконує свої плани. Тодішні представники жидівства в ЗСА й у Швайцарії знали про цю засекречену діяльність Папи в користь жидів. Також "Нью Йорк Таймс" у 1941 році хвалив Папу, як "єдиного вояку в Європі, який відважився піднести голос в обороні жидівства". В 1942 році в редакційній статті з нагоди Різдва "Н.Й. Таймс" писав: "Цього Різдва Папа є єдиним голосом, який лунає в тишині континенту".

Через те о. Грегем дивується, що цей самий "Н.Й. Таймс" в передовиці з 14-го січня 1987 року закликає Папу, що "голова Католицької Церкви ганебно мовчав в питанні нацистських злочинів супроти жидів та нежидів".

Папа не знав про табори смерті, про Авшвіц, — твердить о. Грегем. — Він сам був тоді в Нью-Йорку (в 1942 році), а його обов'язком було слідувати в пресі за воєнними діями в Європі. Він ніколи не вичитав на сторінках "Н.Й. Таймсу" вісток про концтабори і його дивує, чому тоді "Н.Й. Таймс" мовчав.

Навіть Світовий жидівський конгрес схвалював ці тасмі, секретні заходи Папи рятувати жидів. Жидів-

ські організації, які тепер атакують Папу Пія XII за те, що в 1945 році Світовий жидівський конгрес склав заяву, що "Акція Католицької Церкви була підбадьорююча".

Проте помиляється о. Грегем, коли думає, що Папа Пія XII був єдиним самотнім голосом оборони жидів серед світової тишини. Автор не докопався в своїх дослідках до дна істини. Замість шукати за самовидцями й свідками в Еспанії й Ірландії, на терені яких нацисти не вели протидіївської винищувальної акції, автор повинен був відвідати хоч би Польщу та інші середньо-східні європейські держави, тоді був би переконаний, що поруч Папи людинною, яка мала цивільну відвагу одверто, сміливо виступити проти нацистських звірств був голова Української Католицької Церкви, Праведник з гори св. Юра, Слуга Божий Митрополит Андрей, граф Шенціцький, який уже раніше протестував проти польського святавства знищення православних церков на Холмщині і на Підляшші. А позиція його була куди слабша й важча, як голови Вселенської Церкви.

Слуга Божий Андрей не побоявся письмом до Гімлера, посланим йи проповідями картами німців за їхню негідську поведінку супроти жидів. Він теж ак-

тивно нараженням власного життя й життя численного світського й монашого духовництва переконував жидів у підземельні собори св. Юра та по монастирях і обителях ченців та монахинь. І на це є живі свідки й документи. Шкода, що о. Грегем не робив інтерв'ю з тими жидками, які зазнали опіки Слуги Божого. Тоді переконався б, що Папа Пія XII не був єдиним "голосом вопиющего в пустелі", але куди сильніше й відважніше підніс свій могутній голос протесту галицько-київський Митрополит. А яка йому за те нагорода, як-вдячність? Жиди навіть не хочуть посадити йому дерева Праведника Світу, а його канонізація натрапляє на непоборні труднощі навіть з боку представників Вселенської Церкви, не згадуючи вже про більшовиків, а колишній примас Польщі Кардинал Вишинський. Сподівання канонізації Слуги Божого Андрея в Тисячолітні Хрищення України, як ювілейний дар, слов'янського Папи, розвіяли, мов димок на обрії неба.

Наша церковна ієрархія, вчені-історики й дослідники історії нашої Церкви та розвитку нашої релігійно-церковної думки, Патріархальне Т-во та різні мирянські групи обов'язані документально усвідомити о. Грегема, що досліді й висліді його двадцятирічної праці неповні, а висновки несправдливі.

Адресу о. Грегема можна отримати в редакції "Кетолі Нью Йорк".

Роман Шпорлюк

Слово подяки ред. Твардовському — і кілька пропозицій

Стаття ця була початковою задумана, як лист — чи то до самої редакції газети, чи то до одного з її постійних співробітників, а саме ред. Омеляна Твардовського. Усі читачі знають дуже добре редактора "Спортивних вістей" у газеті. Я переконаний, що для любителів спорту значення матеріалів на четвертій сторінці газети не вимагає жадних доказів, і припускаю, що і сам ред. Твардовський, і редакція про це знають. Не можна з такою самою певністю сказати, чи ред. Твардовський знає, що його працю дуже високо цінують і ті читачі, для яких спорт є відносно маргінальною темою, але які бачать у статтях і матеріалах, що він нам подає дуже цінне джерело інформації про суспільне і національне життя сучасної України. Про те власне цей лист-стаття.

Тільки за те, що "Свобода" нам протягом минулого року писала про проблему мови, якою мала б виходити київська "Спортивна Газета", і про полеміку, широкую загальногромадську дискусію, яка виникла у зв'язку з тим питанням не тільки в Україні, а й серед українців цілого Союзу — вже тільки зате — ред. Твардовський заслуговує собі українську "нагороду Пуліцера". На жаль, такої нагороди нема, і взагалі ми наших культурних працівників оцінюємо переважно тоді, коли вони вже не творять, — або тоді, коли вже вони не спроможні почути наших слів подяки. Оскільки матеріали, про які мова, друкувалися у "Свободі", не має потреби їхнього змісту повторювати. Зроблю тільки наголос на одному аспекті, а саме значенні спорту у житті сучасного суспільства, його психічному і моральному самопочуванні. Про це нам пригадує О. Твардовський у своїй публікації матеріалів про боротьбу за спортивний клуб "Карпати у Львові" ("Свобода" з 11-го січня). У ширшому значенні про те йшлося у кампанії за мову "Спортивної Газети", про яку повну документацію мають читачі "Свободи" завдяки її спортовому редактору. Редактор пригадав нам, що спортова газета це для багатьох тисяч українців єдина і остання ниточка, яка їх зв'язує не тільки з українською мовою, а взагалі з Україною. Для дослідників сучасної проблематики на Україні, велику вагість мають дані про те, як національні стремління і вимоги відображаються в одному з найбільш поширених видань українською мовою.

Багато приємного і правдивого можна б ще сказати про роботу спортових редакцій "Свободи", але треба перейти до наступної теми. А саме: висуваю пропозицію так до редакції газети, як і до читачів, щоб подібний підхід до того, який бачимо у справах спорту, мав місце у газеті також у звітунів про інші важливі аспекти життя сучасної України і справи, що до неї мають безпосереднє відношення. Розуміється, у газеті пишуть талановиті, солідні публіцисти. Немає потреби при цій нагоді їх

згадувати поіменно. Але для всіх нас було б дуже цікаво читати від часу до часу солідні огляди проблематики сільськогосподарства і взагалі сільського життя на підставі матеріалів з київської газети "Сільські Вісті". Це щоденна газета, яка друкується тиражем понад 2 міль. примірників. Вже сам цей факт виправдує б її постійне читання з боку наших публіцистів і політичних та суспільних діячів на Заході. Сільське господарство є в центрі уваги у теперішню пору — і саме існування колгоспів ставлять на порядку денний. Звідки про це нам знати, якщо не читати-мемо "Сільських Вістей"?

Про справи освіти, не тільки мови у шкільництві, не можна бути поінформованим, не читаючи систематично газети "Радянська освіта". Не треба повторювати загальників про те, що діти і молодь це майбутнє народу. Всі це признають. А скільки людей може громада інформувати про усі ці справи на підставі оглядів згаданої газети, а також журналів педагогічних, дитячих, для молоді? Одна людина не може сама навчитись усіх видань цієї ділянки читати і аналізувати. Нам є потрібні окремі люди для огляду "Молоді України", "Комсомольського знамені" (видання російськомовне, але нам треба знати, що пишуть у київській російськомовній пресі, наприклад, про мовне питання), журналів "Ранок", "Знання та праця" тощо. Що може сказати, що за минулий рік у журналі "Православний вісник" не появилось нічого гідного уваги? Приклади можна множити. І я знаю одну можливу відповідь на мої пропозиції. Вийдуть представники окремих установ і скажуть: "Давайте гроші нам... і ми вам все це зробимо. Тільки давайте гроші, якнайбільше, і не питаєте, що ми робимо з тими грошми, що ви вже нам дали були раніше".

А моя пропозиція зовсім інша. Треба не більше, як 25-50 дол на передплату такого чи іншого періодичного видання УССР. Серед читачів газети є люди старшого віку, на пенсії, які мають необхідні інтелектуальні ресурси взагалі, і спеціальні кваліфікації зокрема, вести такі огляди. Можуть такі огляди своїх спеціальних сфер зацікавлення вести і люди, які протягом тижня працюють на такій чи іншій роботі. Про освіту не мусять писати обов'язково педагог — хоч фахівцеві помітити у пресі те, чого любитель може не помітити. Так само лікар розуміє статтю про охорону здоров'я в такій чи іншій місцевості в Україні інакше, ніж "загальний читач". Все це так. Але йдеться про ширше питання, про те, щоб загальна публіка, громадськість, творила як могла ширшу мережу спостерегаців та аналітиків сучасних процесів не тільки в Україні, а й у сусідніх народів. Про Польщу читаємо досить часто. А коли появляються огляди румунських, угорських, чеських, словацьких питань? Більш-менш.

(Закінчення на стор. 3)

Н. О.

ПАРАДА У ВАШІНГТОНІ ОЧИМА ЕМІГРАНТА З СССР

Урочистий вступ Д. Буша на посаду президента розпочався з присяги. Новий президент присягав Богові, своєму народові шанувати Конституцію й підкорятися людям, дбати про їхні потреби.

Для виходців із Совєтського Союзу, де понад півстоліття народ змушений був лише догоджати комуністичному уряду, все це виглядало таким неймовірним. Адже керівники компартії СССР ніколи не дбали про народ. Навпаки, це народ мусить дбати про них, вірно служити і прославляти їх. Кожного, хто виходив на демонстрацію не з тим гаслом, яке хотіли бачити представники влади, негайно заарештовували і знищували. Так продовжувалося десяти років і було винищено мільйони наймужніших, найінтелігентніших громадян. А ті, що вилізли, змушені були притихнути, покоритися, аби виховати дітей, щоб не перевівся рід. З року в рік совєтські лідери, стоячи на трибуні під час парад, дивилися, як колони покінчених людей несуть їхні портрети.

Ні одного совєтського лідера не обирали з такою любов'ю і довірою, як обирали Джорджа Буша. Ні одного з них не проводжали з таким жалем, як проводжали американців свого улюбленого президента Роналда Регена. Ми бачили якою любов'ю світяться очі американських людей, звернені до президента Р. Регена, з яким народ так неохоче прощався.

Дивлячись на це, мимоволі повертаєшся думкою до

совєтської дійсності. Якщо смерть забирала якогось кремльського лідера, то люди полеглише здихали, що наразі позбулися чергового тирана, але радості в їх очах не було, бо вони змушені були віддавати гроші за нового, не ними обраного, а запропонованого самою керівною верхівкою, і люди зі страху очікували, яка підступність затаялася в цьому "вождеві".

Совєтські лідери не могли сподіватися від свого народу нічого, окрім страху, прихованої ненависті і презирства, тому й створили величезну сітку КГБ для своєї охорони. Сталін і Брежнев ніколи не з'являлися серед народу, а вулиці, по яких вони мали проїздити, заздалегідь очищалися від людей і автомобілів. Заборонялося навіть дивитися з вікон та балконів.

І ось ми побачили як президент Буш, наближаючись до трибуни, кілька разів зупиняв авто і виходив, щоб привітатися з людьми, потиснути руки, обмінятися репліками. Шо правда, те ж саме намагався сьогодні робити і М. Горбачов, але з певних причин совєтський народ не довівся й йому. Народ, якого стільки десятиліть жорстоко дурили, так багато знищували кращих синів його, має підстави для недовіри. Тим більше, що і в сьогоднішній гласності є багато протиріч, і сьогодні в СССР переслідують борців за людські права та за національну самобутність, і сьогодні органи КГБ ведуть несприямну боротьбу зі своїм власним народом, розправляючись з мирними демонстрантами.

Перед трибунами у Вашингтоні проходили невеличкі колони, що скромно представляють різні війська ЗСА. Вони виглядали так мирно і людяно в порівнянні з совєтськими військовими парадними, що погрозило котиляти страшні танки, винищувачі, ракети.

Далі проходили війни з шаблями в костюмах часів

Вашінгтона на інших періодах американської історії. Військова парад нагадує казковий карнавал і водночас знайомить людей з історією краю. Парада у Вашингтоні відзначається високою культурною, цивілізованістю й народною свободою. Єдиним військовим експонатом, що прокотилися перед трибунами, виявився літак часів Другої світової війни. Це був примісний штурмовик для Дж. Буша, свідчення, що народ пам'ятає, як Буш був збитий на такому літаку і як капітан підводного човна врятував його. Американці гучно вітали й самого капітана, що вліт за літаком проїхав перед трибуною вітаючи Президента.

Проходять кіннотники різних стейтів, школярі і студенти, котрих ніхто не змушував до участі в параді. Вони готувалися до цього з власної ініціативи, збирали гроші, щоб приїхати до столиці з віддалених кінців країни, аби побачити і привітати президента, на якого покладають багато надій.

Все це так несхоже на примусові паради совєтських школярів і студентів, котрих не звільняли від участі в муштрах навіть тоді, коли вони неспроможні, переважені щоденними проблемами протягом чотирьох місяців аж до самої паради. Кожен, хто відмовиться, буде виключений з інституту й негайно зарахований категорією до ворогів совєтської влади.

Тисячі американців приїхали з різних кінців ЗСА на спеціальні бали, котрих було у Вашингтоні понад десяток, бо ніяке окреме приміщення не могло вмістити таку величезну кількість людей. І Буш об'їздив усі ці бали, промовляв до людей, танцював з ними, зробив усе необхідне аби люди не шкодували, що потратили великі гроші, приїхавши здалеку.

Тільки, побачивши те й інше на власні очі, можна переконатися, як несхожа "демократія" в СССР на демократію в Америці. Які це два різні світи.

ІВАН ДЕМ'ЯНЮК ВИСЛОВЛЮЄТЬСЯ:

"ВИ ЗАСУДИЛИ... ЛЮДИНУ ЯКА Є ЗОВСІМ НЕВИННА, НЕВИННА ОСОБА."

"Я НЕ Є ІВАН ГРОЗНИЙ І НАЙСПРАВЕДЛИВІШИЙ СВИДОК Є САМ БОГ, ЯКИЙ ЗНАЄ ЩО Я НЕВИННИЙ."

"МЕНІ ЦЕ НЕ НАЛЕЖИТЬСЯ. Я НЕВИННИЙ, НЕВИННИЙ, НЕВИННИЙ — І БОГ Є МЕНІ СВИДОМ."

ТОМУ ЗВЕРТАЄМОСЯ З ПРОХАННЯМ: ДОПОМОЖІТЬ ЗАХИСТИТИ НЕВИННУ ЛЮДИНУ СВОЇМИ МОЛИТВАМИ ТА ФІНАНСОВИМИ ПОЖЕРТВАМИ — ПОДАЙМО БРАТНЮ РУКУ КОНЕЧНОЇ ДОПОМОГИ...

СВОЇ ПОЖЕРТВИ ПРОСИМО СЛАТИ НА АДРЕСУ:

THE JOHN DEMJANUK DEFENSE FUND
P. O. BOX 92819
CLEVELAND, OHIO 44192

ПОДЯКА

Дня 30-го грудня 1988 року, комітет зложений із представників громадських установ та близьких приятелів улаштував для мене відзначення 70-ліття з дня народження та 50-ліття суспільно-громадської праці.

Перш усього я заслабо ширі молитви Всемогучому Господу Богу, що дав мені ласку наблизитися до моїх 70 років життя. Це були роки, які могли пережити тільки сильні або Господом обрані люди.

Далше, сердечно дякую Хвальному Комітетові за ласкаву увагу до мене та влаштування цього наскрізь приємного вечора, а саме: моему дорогому землякові, голові Головного Комітету Підгаєчан та одночасно голові Українського Патріархального Світового Об'єднання (УПСО) інж. Василеві Колодичові за ініціативу та полагодження цілої низки важливих формальностей і вміле переведення програми вечора; його дружині Ліді за вміле керівництво працею комітету та організацію цілості відзначення; дорогому приятелю Ярославові Базюкові, що був душою та рушієм усіх технічних справ; Романові Лазарчуків за глибоко змістовну промову та все інше, що було пов'язане з відзначенням; зокрема дякую Олександрі (Лесі) Місзонг за цінний труд, який вона вложила в окремі деталі програми; особлива подяка приятелю-землякові д-рові Зеновієві Степанахові за весь труд, що він вложив у цінність підготовки.

Укліно дякую Блаженнішому Мисропавові Іванові Любачівському, Кардиналові й Патріархові Української Помісної Католицької Церкви, а теж Преосвященному Владиславу Інокентієві Лотоцькому, ЧСВВ, Епархові Дієцезії св. о. Миколая за зворушливі привіт-благословення. Із глибини душі дякую Всесвітнім отцям: крилошановині Йосифові Шарому — парохові Церкви св. Івана Хрестителя та нашому землякові Христофорові Войтині, ЧСВВ, парохові Церкви св. Йосафата у Воррен за ласкаву участь і молитви в часі бенкету.

Щиро сердечно дякую Головному Урядові Українського Народного Союзу — д-рові Іванові Філісові, мгр Улану Дячку і Володимирові Соханові за наділені мені почесні грамоти; Крайовій Управі Українського Патріархального Товариства в ЗСА (інж. О. Пришляк, голова, В. Никифоров, секретар); Президії УПСО; мгрів Василеві Ліщинському за привіт від громади Великого Клієнду; Президії Головного Комітету Підгаєчан; представництву в Англії (Маріан Гайва, голова); Зеновієві Васильєвичеві від громади Метрополії Дітройту; проф. Орисі Лончині від Округу СУА; мгр Олені Лісківській від 81-го Відд. СУА.

Зокрема щиро дякую: Романові Татарському — головному радному і голові Округу УНС та Ярославові Базюкові — секретареві 175-го Відділу УНС за вручення мені почесних грамот та цінних подарунків.

З глибини серця дякую за зложені усні привіти під час програми, а саме: д-рові Павлові Джулєві — голові Комітету Українського Тисячоліття; колишній голові Миської ради Дітройту та членові Екзильного Уряду УНР д-р Марусі Бек; нашій дорогій приятельці Дарії Рихтицькій за зворушливу, власного укладу мені присвячену поему; теж інж. Євгенії Галів (Калгарі, Канада) чудового змісту поему; дорогому землякові Ярославові Стеткевичеві за музичне виконання народних пісень, якими приємно урозманити програму. За щирі привітання: д-рові Романові Голітові, проф. д-рові Тарасові Гунчаківі, ред. Іванові Дурбачкові, Євгенії Марцінів — Каліфорнії; приятелям із давніх таборів буднів Володимирі і Миколі Кавкам (Філадельфія), Пар. і Євг. Василіні — Арізоні, М. Мартинку К-т Надбужанців, та всім дорогим моєму серцю особам, що надіслали свої милі привіти, як: Марія Собко, А. і Б. Дудун (з долученими датками на суспільні цілі).

Щиро сердечно спасибі всім Шановним Учасникам ювілейного бенкету за ласкаву участь та висловлені привіти-побажання.

З приводу мого 70-ліття я з дружиною Галиною признаємо скромні датки на суспільно-громадські потреби, а саме: на видання "Пропагандної книги" відзначення 1000-ліття Хрищення України в Дітройті — 1,000 дол. (якщо цей проект не буде здійснений, ця сума має бути приділена на Земельний фонд у Бразилії); на Український Дослідно-Документаційний Центр — 1,000 дол.; на потреби УПСО — 500 дол.; на церкву св. Івана Хрестителя — 500 дол.; на церкву св. Йосафата у Воррені — 500 дол.

Нехай Вас усіх Шановні земляки-підгаєчані, представники установ, дорогі приятелі та всі інші учасники, також місцеві і позамісцеві рідні, хто причинився до того наскрізь зворушливого відзначення, словом, трудом та всім іншим, Новонароджений Ісус наділить своїми благами як у новому році, так і в наступних роках Вашого життя.

Вам вдячні
Василь і Олена Папіж
Дітройт, 20-го січня 1989 року.

Марта Коломиєць, Ігор Федорович і Маркіян Білинський одержали стипендії на 1988 рік від Вашингтонської групи, Організації Українських Професіоналістів. Марта Коломиєць, заступник редактора англійської газети "Український Тижневик" одержала 2,000 доларів. Вона використає цю нагороду для виготовлення монографії, яка включатиме особисті переживання членів її родини під час голоду на Україні 1932-33 років. Для цієї праці М. Коломиєць користуватиметься також документами Конгресової бібліотеки та американської урядової Комісії в справі голоду з осядком у Вашингтоні.

Ігор Федорович з Енн Арбор, Мишиген, писатиме працю під заголовком "Закардонна політика Британії, Франції та З'єднаних Штатів Америки і національне самовизначення України, 1918-1923". Ця праця слугуватиме його дисертацією в рамках докторських студій в Оксфордському університеті. І. Федорович вживатиме для цього президентські архіви, документи Державного департаменту ЗСА й архіви Конгресової бібліотеки. Він одержав нагороду в сумі 2,000 доларів.

Маркіян Білинський, який тепер є кандидатом на ступінь магістра з міжнародних студій в університеті Америки у Вашингтоні, використає свою нагороду для закінчення магістерської праці на тему взаємних між Українською Католицькою Церквою та совєтськими політичними властями за часів гласності. Білинський, громадянин Великобританії, закінчив вищу освіту в університеті Менчестера.

Завідуючий комітетом стипендій Вашингтонської Групи Андрій Мостович оголосив імена нагороджених 11-го листопада під час вечора, на якому виступили Андрій Кармазін та Петро Мельницький, стипендісти за 1987-й рік. Цей вечір відбувся в приміщеннях св. Софії у Вашингтоні.

Чи вам відомо, що перша загадка про Чорнобиль, місце найгіршої в історії ядерної аварії, появилася 1993-го року в хроніці, яку виготовили тодішні володарі того району? Або що українці, які прибули до західної Канади з Галичини

П. Бюкенан...

(Закінчення зі стор. 1)

сав з ним свою телефонічну розмову, в якій він признається, що ізраїльські офіційні чинники постійно на нього натискали, щоб він "тримав язик за зубами". На запит Вулфа чи знає він Дем'янюка з трельбінці, відповів Глейзера була дуже ухильною та звучала ось як: "Ну, знаєш, може, може він й не морував в Трельбінці, але, може він морував в Собіборі".

Заввага Глейзера є тим важливою, пише П. Бюкенан, що це є вагомим доказом того, що Бюро спеціальних інвестицій (ОСІ) при Департаменті справедливості також допитувало його ще в 1979 році. Коли до них зверталися про записки з того допиту, то вони й досі не відгукнулися.

В чому ж тут річ, запитує П. Бюкенан? Останнім часом матеріали ОСІ, які були відкриті для публічного перегляду актом свободи інформації, також вказують на те, що коли совєти брали знізання від Ігната Данильченка роки тому назад, він сказав, що І. Дем'янюк був членом його Вартової групи в Собіборі від березня 1943 року до майже другої половини 1944 року. Однак на розп'яті І. Дем'янюка в Ізраїлі всі свідки, котрі свідчили проти нього знізавали, що він був у Трельбінці до серпня 1943 року. Чи може людина бути в двох місцях в той самий час, — запитує автор.

Коли говорити з зятем І. Дем'янюка Едвардом Нишником, то ОСІ також приховує від обидвох знізання Курта Франца та Франца Сухомеля — обидва служили в Трельбінці (а Сухомель був сержантом СС-ів), де вони обидва стверджують

Стипендії Вашингтонської групи

Стоять (зліва): Андрій Кармазін, Петро Мельницький, Андрій Мостович.

на початку цього століття, вважали членами нижчої раси від білих канадців? Такі цікаві інформації можна було довідатися під час вечора, коли Кармазін та Мельницький розповідали про свої минулорічні дослідження.

Адріян Кармазін, який є співробітником української редакції "Голосу Америки", ознайомив присутніх із його оглядом 26 томию союзу видання "Історія міст і сіл України". Під проводом спеціального заступника для справ етнічних меншостей в СРСР при Державному департаменті Кармазін висував цікаву інформацію з цієї масової праці і поклав основу майбутнім дослідкам. Ця праця, яку Кармазін скаржилизував "надзвичайною", була опублікована в Українській ССР між 1967 і 1974-ми роками. Вона появилася в рамках тоді децю поширених трендів українізації та антирусифікації. Робота над "Історією міст і сіл України" розпочалася під наглядом першого секретаря компартії України Петра Шелестя, який пропагував культурне відродження на Україні 60-х років.

"Історія міст і сіл України" була частиною, як це сказав Кармазін, Шелестової кампанії гласності, двадцять років перед тим, як Горбачов сполукаризував цей термін. Вона також була важливою частиною післясталінської відлиги в Українській ССР.

Близько ста тисяч науков

ців, мистців, істориків, письменників, педагогів та свідків, під наглядом партійних активістів, здійснювали дослідження. Писали й видавали історію 34,000 "Пунктів населення" України, зазначає Кармазін.

Кармазін зосередив свою увагу на чотирьох ділянках в ході перевірки 26-ти томів "Історії": членство в компартії України, число лікарів у Львівській та Дніпропетровській областях, українські втрати під час Другої світової війни та історичні церкви, які існували в Львівській області в час публікації "Історії".

У наслідок цього Кармазін довідався, наприклад, що незвичайно великий відсоток воєнних втрат серед українського населення в дев'ятьох областях УССР були "цивільні втрати". Наприклад, 92 відсотки людських втрат в Тернопільській області від 1944-49 були цивільними. На основі опублікованих даних, сказав Кармазін, Україна втратила 12 відсотків свого населення під час Другої світової війни. Кармазін вважає інформацію в "Історії" про церкви особливо цінною для організації, які слідують за пошануванням релігійних прав в СРСР. Якщо церкви, які задокументовані як існуючі в 1967 році, сьогодні не існують, можна лише дійти висновку, що це сталося в наслідок політики

ті до України. Розуміється, з чисто гуманітарних міркувань, ми всі бажали б миру для всіх, безпеки, свободи і так далі, але з українського погляду нема підстав займати таку чи іншу позицію у тому чи іншому конфлікті на Близькому Сході, в Південній Америці, чи в Африці. Як-що вже окремі українці хочуть обов'язково займатися ісламськими народами, пропонують їх увязи кримськими татарами. Це питання дуже болюче, дуже драматичне, і це справа народна, яку не можна навіть жити на землі предків. Отже заслуговує вона на симпатії загальнолюдські. При тому складається так, що історична батьківщина татар перебуває у складі Української ССР. Не знаю, чи татари називають цей факт українською окупацією, вони знають, що у Криму є більше росіян, як українців і що доля татар в руках Москви, не Києва.

Якщо, однак, хочемо займатися народами, що їх історія скривдила, починаймо від наших безпосередніх сусідів, таких, як татари, а хай вже палестинці та ізраїльці журяться своїми проблемами, без наших рад і оцінок. Як подають кінські газети, в Кримській та Херсонській областях вводять для тих, що бажать навчання кримсько-татарської мови, як предмету російських школах. У журналі "Ранок" за листопад 1988 року появилася велика стаття, про зміст якої говорить сам заголовок: "Які дороти ведуть до Криму?" Варто про такі справи писати і звітувати.

І ще одна думка: оскільки ми говоримо про покриття, все частіше у союзу пресі йде мова про українців Казахстану, Молдавії, Кубані, які не мають абсолютно жадних прав до рідної мови, школи, культури. Я радо читатиму звіти і коментарі про боротьбу за національні права тих українців, навіть і ціною того, що зі сторінок "Свободи" зникнуть палестинці й індійці та курди.

Вибачте, що так розп'явся. А все це при нагоді подяки ред. О. Твардовському за його цінну роботу. Продовжуйте добру справу, редакторе!

Москви протягом двадцятих минулих років. Він повідомив присутніх, що дуже важко знайти копію "Історії міст і сіл України". Дякуючи можна знайти в Конгресовій бібліотеці. Але навіть і неповний комплект "Історії міст і сіл України" був би великим цінним додатком до бібліотеки рідних шкіл, українських середніх шкіл тощо, закінчив свою доповідь Андрій Кармазін.

Петро Мельницький з Едмонтону, Канада, ознайомив глядачів із його дослідженнями в справі інтернування українців у З'єднаних Штатах Америки, Канаді під час Першої світової війни.

В той час, коли інтернування українців в ЗСА було обмежене — лише невелике число українців, колишніх громадян Австро-Угорщини, з якою ЗСА та Канада перебували в стані війни, опинилися в таборах інтернування в Америці, ситуація в Канаді була значно суворішою. Серед колишніх громадян Австро-Угорщини в Канаді найбільшою частиною були українці. І саме вони творили найбільший відсоток табірних населення. Канадські власті побоювалися, що українці могли б чинити підривні акти.

Петро Мельницький показав присутнім фотографії канадських таборів інтернування, умови яких були жалюгідні — погані гігієнічні умови, недостатнє харчування, відокремлення від родини, тяжка фізична праця, більшість інтернованих були чоловіки. В багатьох випадках вони були змушені копиратися для прокладання санітарної системи таборів інтернування; захист від елементів дуже часто було нестійке шатро, а літо, вже не кажучи про зими в канадських горах, дуже холодне.

У відповідь на запитання після доповіді Петро Мельницький зазначив, що українці в Канаді не вимагають від канадського уряду такого фінансового відшкодування, як це тепер роблять американські японці, які були інтерновані під час Другої світової війни.

Марта Зелик

ПРЕЗИДЕНТ ДЖОРДЖ БУШ заявив перед кореспондентами засобів масової інформації, що весілля війни з наркоманією, про яку він згадував у своїй інавгураційній промові, це в його розумінні війна навчанням і усвідомлюванням громадськості, а не поліційними заходами. Він також вяснив, що одною з причин чому він вибрав цей усвідомлюючий-освітній спосіб це проблема державного дефіциту, котра й не дозволяє за повільну війну проти наркотику усіми можливими засобами. Ці заяви нового Президента можна б інтерпретувати, як його схильність в сторону тих, які пропагують думку, що найкращий спосіб боротьби з наркоманією це спосіб на дальшу мету, котрий полягає в зупинненні попиту на наркотики.

ВЕЛИКЕ ЧИСЛО ЗНАВЦІВ і спеціалістів у справах бюджету з обидвох політичних партій погоджуються з тим, що границю дефіциту можна досягнути без додаткових оподаткувань в цьому першому році урядування президента Джорджа Буша. Однак знавці цих справ у Конгресі та в Бюрі бюджету і управління, які і експерти приватного сектора є переконані в тому, що оподаткування буде кінцем в наступному році. З того всього виглядає, що Президент і Конгрес є на шляху до зудару.

У ВАШІНГТОНІ ТРИ місяці тому член кубинської дипломатичної служби попросив політичного азилу в ЗСА, після його розчарування в широко розповсюдженому урядовому підкупстві та й в тому, що Куба далше підтримує марксистських повстанців принайменшеу трьох країнах Південної Америки. Розмовляючи з кореспондентами, цей 35-літній дипломат Гектор Агілія Саладрігас представив їм в деталях співпрацю Куби з палестинськими радикальними групами в незаконному торгівні зброєю на міжнародному ринку. Офіційні чинники Державного департаменту підтвердили, що Г. Саладрігас одержав політичний азил ще в місяці жовтня кубинська дипломатична місія, радше її речники, не мали жадних коментарів до цієї справи.

В ПЕРШУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТІ
моєї Найдорожчої ДРУЖИНИ

бл. п.

СОФІ ГАВРИЛЮК-КУШНІРЧУК

будуть відправлені

ПОМИНАЛЬНІ БОГОСЛУЖІННЯ

11-го лютого 1989 року

в церкві св. Михайла в Йонкерсі, 8-ма ранку;
в церкві св. Юра в Нью Йорку, 7-ма веч;
в каплиці Сестер Служебниць Пресв. Діви Марії
в Словесбургу, Н. Й.

Про молитви за спокій душі Покійної просить
чоловік — СТЕПАН І РІДНЯ

ПОДЯКА

Родина Покійного

бл. п.

РОМАНА САВЧАКА

сердечно дякую Всех. о. д-рові І. Тилієвському, парохові церкви Покрова Пресв. Богородиці в Пармі, за душевну і моральну підтримку Покійного під час тяжкої недуги, за похоронні відправи і глибоко змістовну проповідь, приятелям Н. І. П. Гринякам, І. Шкарупі й д-рові Крижаків за кожноточасну розраду, пораду й поміч, д-рові В. Боднарів за поминальні слова про Покійного та Рідних, Приятелів і Знайомих за молитви, квіти та щедрі пожертви на такі цілі:

Пластова Оселя ПИСАНИЙ КАМІНЬ:

200 дол. — Б. І. Е. Титли й Х. Блаженко;
по 100 дол. — Д. Билі, Н. І. М. Гриняк;
по 50 дол. — Р. І. Боднар, Н. Голіан, інж. В. І. Д. Федорів,
д-р Н. І. д-р Я. Раковський;
35 дол. — В. Кр. ас;
по 25 дол. — А. Голубець, Р. І. М. Кассараба, д-р Я. Крижак, А. І. В. Надолірі, Б. Раковський, інж. М. І. Х. Сохоцький, інж. В. І. О. Хміль, Укр. Золотий Хрест — 8-ий Відділ ім. О. Теліг;
по 20 дол. — інж. В. Небеш, інж. О. І. М. Небеш, мгр М. І. Я. Піжурко, І. О. Руденський;
по 10 дол. — Н. Бачинська, П. Дармохвал, І. М. Жига, М. І. Б. Ковч, родина Кузьмич, М. Лучиниш, І. Г. Норка, І. Петрина, С. Хома.

Разом \$1005

РІДНА ШКОЛА:

100 дол. — Б. І. С. Катанай;
по 25 дол. — М. І. Г. Бачинський, д-р М. Дейкавіський, С. І. О. Козак, А. І. О. Полнянський, інж. М. І. Х. Сохоцький, В. Стефанюк з родиною;
по 20 дол. — Л. Білинська, Д. Войтина, родина Гевко, Е. І. М. Гейнш, З. Городиский, інж. З. І. Д. Городиский, С. Крилатова, В. Лагошник, Р. Паньків, А. Рошаківська, М. Штайнган, О. І. Ю. Урбанський;
по 15 дол. — М. Кордуба, О. Томусько;
по 10 дол. — Н. Балиш, М. Балога, М. Барабах, Б. Білинський, д-р В. І. П. Боднар, Е. І. Е. Гаймбергер, д-р М. Гевко, Я. І. С. Городиский, З. Голембіовський, Б. І. О. Дем'янюк, І. Езерська, М. І. Т. Загавич, В. І. О. Ільчишин, Л. Кармазін, С. І. М. Крилаті, мгр Я. І. Кришталович, В. Криштолюва, А. Лобай, К. Маланчук, Д. Микита, В. Мисіс, О. Мовчан, І. М. Романки, В. Савінда, інж. Я. І. М. Сидір, інж. Р. І. Стахурі, В. І. Т. Шийка;
по 5 дол. — М. Діпавло, І. Кашубинська, н. н. Тоні.

Разом \$805

ТОВАРИСТВО СВ. СОФІЯ:

по 25 дол. — д-р М. І. А. Мичковський, Ю. І. В. Паньків;
по 10 дол. — О. І. О. Гальчук, М. Гамзак, І. Кравчук, І. М. Полнянський, О. І. Т. Тарчинин, С. І. Н. Тимків.

Разом \$110

БУДІВЕЛЬНИЙ ФОНД — ЦЕРКВА ПОКРОВА ПРЕСВ. БОГОРОДИЦІ В ПАРМІ:

20 дол. — М. Світлик;
по 10 дол. — Т. Врублівський, Е. Мельник, І. Шкарупа.

Разом \$50

КАТЕДРА УКРАЇНОЗНАВСТВА В ГАРВАРДІ

50 дол. — д-р Я. І. Н. Мінгайчук.

СЛУЖБИ БОЖІ:

25 дол. — д-р Р. І. Палай;
по 20 дол. — З. І. П. Дац (в Йорді, Франція), родина Фандерс;
15 дол. — А. І. М. Скорський;
по 10 дол. — А. Байл, С. Волчук, І. Зячківський, Г. Гаврилюк, Г. І. О. Гевко, д-р З. І. М. Толубчик, інж. Р. І. М. Гравець, А. Данилевич, родина Дем'янюків, Т. І. М. Джуман та В. І. О. Кость, П. І. Дмитрій, д-р Б. Дубас, М. І. С. Зорій, І. Клофас, П. І. С. Корпотьов, І. С. Краснянський, О. Крук, М. Лучиниш, Т. М. Маланюк, М. Мельничков, інж. З. І. Н. Микі, І. Салук, І. Слободян, Н. І. Г. Слободян, М. Стефанік, Ф. Тарнавська, О. Топорович, Н. Н.

Разом \$350

Загальна сума \$2,370

РОДИНА

Д-р ЄВГЕН ОЛЕНКОвнутрішні хвороби
приймає у Квінсі і виїжджає на виклики додому**ДЕНТИСТ ОЛЬГА ОЛЕНКО**

Профілактика хвороб ясен і зубів. Лікування і протезування. Косметична стоматологія. Приймається тільки за попереднім домовленням

Адреса у Мангеттені

ROCKEFELLER CENTER
630 5th Ave., Room 1803
New York, N.Y. 10020

Адреса у Квінсі

105-37 64th Avenue
Forest Hills, N.Y. 11375
(718) 459-0111**Окружний Комітет Відділу УНСОюзу
в Нью Йорку, Н. Й.**

повідомляє, що

РІЧНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

— відбудуться —

**в п'ятницю, 10-го лютого 1989 р., о год. 6:30 веч.
в Домівці Товариства „Самопоміч“**
98 Second Avenue, New York, N.Y. 10003

У загальних зборах зобов'язані взяти участь, з рішенням правом голосу. Члени Управи Окружного Комітету, Конвенційні Делегати, та по два делегати наступних Відділів:

4, 5, 6, 8, 16, 19, 86, 130, 158, 184, 194, 200, 203,
204, 205, 211, 212, 256, 267, 293, 325, 327, 361, 433,
435, 450, 455, 457, 485, 489.

Гостей. Членів Українського Народного Союзу радо вітаємо.

ПРОГРАМА НАРАД:

1. Відкриття і схвалення порядку нарад
2. Ствердження правосильності зборів
3. Вибір Президії
4. Відчитання і прийняття протоколу з попередніх Загальних Зборів
5. Звіт уступаючої Управи і Контрольної Комісії
6. Дискусія над звітами і їх прийняття
7. Вибір нової Управи
8. Доповіді:
  - головного передсідника УНСОюзу д-ра ІВАНА ФЛИСА
  - головного касира УНСОюзу УЛЯНИ М. ДЯЧУК
9. План праці на біжучий рік
10. Внески і запити
11. Закриття Загальних Зборів

У нарадах візьмуть участь:

д-р Іван О. Флис, головний передсідник УНС
Уляна М. Дячук, головний касир УНС

За УПРАВУ ОКРУГИ:

Михайло Шпонтак, голова
Михайло Юзенів, секретар
Іван Хома, касир

Хронологія Християнства на Україні від 1-го століття до 1988 року. Великий формат, багато фотографій і ілюстрацій (також кольорових), тверда обкладинка, люксовий папір. Видання Сполученої і Краєвої Комітету Тисячоліття Християнства на Україні у США, 1988, Балтимор, стор. 312, ціна 50.00 дол.

Набувати у книгарні Свободи.

SVOBODA BOOK STORE

30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Мешканці стеють Нью Джерсі зобов'язані додати до ціни 6% стеитового податку.

Англійське видання**ЕНЦИКЛОПЕДІЇ УКРАЇНИ**

за редакцією ВОЛОДИМИРА КУБІЙОВИЧА,

діючий редактор: ДАНИЛО ГУЗАР-СТРУК

1-ий і 2-ий з циклів п'ятих томів, які мають вийти до 1992 р.

A-F — 119.50 дол. — 968 стор.**G-K — 125.00 дол. — 737 стор.**

Альфавітична Енциклопедія України, базована на 25 роках праці, повне зведення і доповнене видання „Енциклопедії Українознавства, вповні ілюстроване кольоровими і чорно-білими фотографіями і численними малюнками, першорядний показник життя і культури українців в Україні і діаспорі.

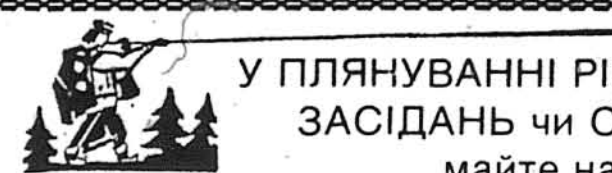
Видання University of Toronto Press, накладом Канадського Інституту Українських Студій, Наукового Товариства ім. Шевченка і Канадської Фундації Українських Студій.

Набувати можна у книгарні Свободи.

SVOBODA BOOK STORE

30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Мешканці стеють Нью Джерсі зобов'язані додати до ціни 6% стеитового податку.

**У ПЛАНУВАННІ РІЗНИХ ЗІБРАНЬ,
ЗАСІДАНЬ чи СВЯТКУВАНЬ
майте на увазі****СОЮЗІВКУ**Будете захоплюватись чудовим видом оселі
Українського Народного Союзу на гори Кетскіл.Наші приміщення є пристосовані для з'їздів,
весіль, зустрічей, родинних ювілеїв
та вечер при свічках і теплому ватрані**ВЕЛИКИЙ ВИБІР РІЗНОМАНІТНИХ СТРАВ**

За інформаціями проситесь телефонувати на ч.:

(914) 626-5641

Померла Р. Крамарчук

У середу, 11-го січня 1989 року, в Бет Ізраїл шпиталі, при 17-й вул. і Першій авеню в Нью Йорку, після експериментальної операції і відлежання п'ять місяців у тому шпиталі, відійшла у вічність по тяжкій недугі наша краянка Рома Крамарчук-Лєф, яка народилася в Підгайцях 1924 року.

Тому, що її під час німецької окупації переховував її майбутній чоловік, член ОУН Олесь Крамарчук, хочемо в кількох рядках зазначити читача з її життєвим шляхом.

Під час нацистської окупації Галичини і масового нищення жидівського населення, Олесь Крамарчук забрав свою дівчину Рому з жидівського гетто до себе до хати й на випадок німецької облоги зробив для неї сховок у стіні своєї хати. Крім мами Олеса, яка опікувалася нею разом зі своїм сином, ніхто не знав про це сховище.

На початку 1944 року німці арештували Олеса, але на інтерв'ю місцевому адвокату, який по кількох тижнях доказав гестапо в Тернополі, що Олесь згодився до Дивізії „Галичина“, його випустили. Замість у Дивізії, Олесь пішов у підпілля зі своєю нареченою Ромою.

Літом 1944 року більшовики зайняли Галичину й поклали Олеса до Червоної армії. Рома не дала за виграш. Вона поїхала за своїм нареченим до Чорткова, де був табір новобранців, і виврала свого нареченого, переїжджаючи негайно до Львова, де вдалося їм переїхати до кінця війни.

Зі Львова обоє відіхали до Кракова й при кінці 1945 року з групою жидівських втікачів, через Чехо-Словаччину дісталися до Баварії, американської окупаційної зони.

При кінці 1949 року Олесь й Рома приїхали до Нью Йорку й стали парафіянами церкви св. Юра. Спершу вони поїхали обоє до Філадельфії, де родив Олесь, о. Василь Головинський, їх обоє повинув, а молода Рома Лєф — формально стала християнкою. Під час Другої світової війни вони практикували християнську віру підпільно.

В Ізраїлі ім'я Олеса Крамарчука записане в реєстрі праведників, що зберегли

Св. п. Рома Крамарчук

життя своїм співмешканцем — жидом. Олесь помер в ЗСА на атакі серця на 60-му році життя, залишаючи вдову з сином Євгеном.

Мешкаючи останні 30 років у своїй хаті в Квінсі, вдова носилася з думкою продати хату й переїхати на стало на Флориду, де мала свій кондомініум й однокласска Гелен Еттингер-Каннер, що виховалася в лісах коло Перемішля. Однак Євсвишній перекреслив плани Роми, не даючи їй нагоди прожити бодай кілька років без постійних туземних турбот.

Так її чоловік, як і вона, були постійно в контакт з українською громадою, допомагаючи всім тим, які такої допомоги від них потребували.

У суботу, 14-го січня 1989 року, після Служби Божої і Панахиди в українській католицькій церкві св. Марії в Озон Парку, Н. Й., яку відправив тамшній парох о. Петро Огірко, який відвідував хвору під час її затяжної хвороби в шпиталі, тлінні останки перевезено на католицький цвинтар св. Івана в Квінсі, де спочиває покійний чоловік.

Родина Олеса, друзі й товаришки воєнних переживань Гелена Еттингер-Каннер з родиною віддали останню прислугу покійній, відправивши її на вічний спочинок.

Нехай усамітнений Ромі, яку ціле її туземне життя переслідувало нещастя, американська вільна земля буде її легкою.

Р. Голіят

ЗВІТУЮЧИ ПЕРЕД БЮДЖЕТОВОЮ комісією Палати Репрезентантів, передсідник Ради федерального банку домашніх позичок Денні Волл заявив, що їхня агенція зараз є в стадії переведення трьох судових справ проти найбільших фірм книговодства в ЗСА. Оскільки ці фірми за те, що не зуміли заарештувати шахрайства та виявив поганого керівництва в своїх підприємствах, що й було однією із причин запуску кількох ошуканство-позичкових інститутів в ЗСА та на врятування котрих уряд муситиме витратити білйони дол.**АМЕРИКАНСЬКА ТОРГОВЕЛЬНА** група запропонувала Урядові ЗСА, що відкупить недовиконану будівлю американської амбасаді в Москві для вжитку своїх бюр. Уряд ЗСА припинив будівлю своєї амбасаді в Москві з огляду на те, що викрито підслухові апарати майже в кожній цеглині розпочатої будівлі, котру, розуміється, будували місцеві майстри. Речники Державного департаменту заявили, що Москву повідомлено про цю пропозицію, як і про те, що Уряд поважно застановляється над нею, однак зі сторони Советського Союзу не було ще жадних коментарів.**В АФГАНІСТАНІ ЗАКРИТО** американську амбасаду з огляду на небезпечну ситуацію, пов'язану з відтягненням советських військ. До цього рішення прийшло кілька годин, як советські та афганські війська перевели сильну атаку в котрій знищено кілька сіл та вбито сотні цивільного населення в намаганні відкрити головний шлях між Кабулом і Советським Союзом. Само рішення було наслідком рекомендацій, що їх подало Бюро для справ Близького Сходу і Південної Азії при державному департаменті.**ЗБОРИ
ВІДДІЛІВ УНС****НЕДІЛЯ,
19-го ЛЮТОГО 1989 р.****Омага, Небраска.** Річні загальні збори Т-ва „Згода“, 354-го Відд. о год. 11:30 ранку в залі УКЦеркви, 2301 Саут 16-та вул. На порядку: звіт Управи та К. Комісії та вибір нової Управи на 1989 рік. Проситесь всіх членів прийти. — Управа.**Іван Кедрин
ЖИТТЯ — ПОДІЇ
— ЛЮДИ****СПОМИНИ ТА КОМЕНТАРІ**
Ціна \$21.25 з пересилкою
Мешканці стеють Нью Джерсі зобов'язані додати до ціни 6% стеитового податку**SVOBODA BOOK STORE**
30 Montgomery Street
Jersey City, N.J. 07302

Хоч починався, так би мовити „огірковий“ сезон на Флориді, все ж таки наша парохія цього року була дуже активна.

Нові поселенці у великій кількості поселяються у нашій околиці. Коли літньою порою звичайно в неї було на Св. Літургії від 15 до 25 осіб, то цього сезону участь брали в Богослуженнях від 70 до 100 осіб. При такій чисельності ми могли відзначати різні святкування річниці й інших загальних національних і церковних імпрез чи підприємств.

День Матері відбувся 15-го травня, а День Батька 12-го червня. По Св. Літургії були короткі програми та прийняття, призначені так нам всім дорогим родичам. День Батька був знаменний ще й тим, що ми прощали будівничого нашого храму отця митрата д-ра І. Нагаєвського та його милу дружину істоту Олю, що цим разом були у нас тільки два місяці в заступстві відсутнього пароху. Два тижні опісля ми вітали призначеного нам пароху отця митрата Матвія Берка. І тепер почалася посилення праця для розвитку — росту нашої ще молоді парохії. Поповнилося число членів Парохіальної ради, збільшилося членство Сестрицтва Пресвятої Богородиці та членів Товариства Святого Ісуса.

Треба підкреслити, що Сестрицтво навіть в літньому сезоні не переставало влаштовувати щоп'ятничні смачні вечери, а снідання — кожної неділі по Св. Літургії.

Кожного місяця наша парохія уряджувала так звані „пикніки“ з харчами і різноманітними розважками включно з показом зразків мистецтва і української музики. Це пригальго багато „вакаціонників“ для спільної пристоїної зустрічі, як і багатьох чужинців, що стало відвідують наші такі і подібні імпрези. Це в свою чергу починається до поважного росту фінансового на закуп довколишніх парцель біля церкви, щоб в будучності могли ми розширювати наші проекти, як наприклад величаву стилеву церкву і при ній старечий дім, чи ще одне Українське Село — кондомініум.

Одним словом, „працюємо і молимося“. Отець М. Берко зарядив, що перед кожним святом вечорі відправляємо Всенішню. Вечірню, а перед кожним сходом Сестрицтва відправляються Молебні до Пресвятої Богородиці, що нам всім дуже сподобалося і настроює душу до роздуму про надходження свята.

Відзначенням української державності 30-го червня 1941 року відбулося у нас 10-го липня. Як рівнож відзначили річницю смерті сл. п. Ярослава Стецька. По Панахиді була змістовна доповідь, зв'язана з тими річницями. Відзначення боїв під Бродами з Панахидою за поляглих дивізійників і доповідь учасника боїв під Бродами, з декламацією та сольоспівом, відбулося 17 липня. Панахиду відслужили Отці митрат М. Берко і митрат Т. Форостій. Участь

Вісті з парохії Входу в храм**Пресвятої Богородиці
у Норт Порті**

в цих відзначеннях взяли вірні обох віровізнань. Це перша Соборна Панахида в нашій церкві Входу в Храм Пресвятої Богородиці, та участь у програмі майже всіх поселенців і гостей наших околиць. На загальне призначення та добро почалася співпраця з Українським Культурним Осередком св. Андрія, як у церковному, так і в громадському секторах, що похвальне в наших умовах. 20-го серпня наша парохія взяла участь у закінченні Марійського Року у Маямі. 11-го вересня відзначено річницю смерті сл. п. Патріярха Йосифа Сліпого. По Св. Літургії о. парох висловив відповідну проповідь і згадав заслуги нашого Великого Святця — каторжника за Церкву і народ. Після панахиди словоспомином про Блаженнішого Патріярха мав знаний на церковному і громадському секторі д-р Павло Сеніца.

29-го вересня наша парохія брала участь у мистецькій виставці у Сарасоті, де виставлено українське мистецтво та інформації про наш народ. 10-го жовтня відслужено Панахиду за сл. п. Степана Бандеру та упавших членів Української Повстанської Армії. По Панахиді — спомини про поляглих і репатіація.

23-го жовтня відбувся довго підготовлюваний День засновників нашої Парохії. По Св. Літургії відбувся спеціальний обід з програмою; виготосили слово деякі з перших засновників цієї парохії.

Вшановуючи пам'ять покійних засновників, засвічено чотири свічки. Отець М. Берко дав призначення для тих всіх, хто причинився до заснування парохії і далі працюють на Славу Божу. Першого листопада на божо відзначено день смерті Слуги Божого Андрія Шептицького. Відслужено Молебень на прославу Митрополита Андрія.

Отець парох у своїх словах зазначив велич Слуги Божого Андрія і просив жертвувати на беатифікаційний фонд, що приніс суму 577 дол. Слудувала Панахида за поляглих борців у листопадовому Чині, а потім розпочалася гарна програма. Проводив нею д-р П. Сеніца, який поділявся думками про життя сл. п. Митрополита.

Змістовну доповідь, на високому рівні опрацьовану, виготосив інж. Омелян Граб. Декламували поезії М. Кішак і С. Кошело. На той святковий вечір прибули всі мешканці нашої округи. Закінчено його співом молитви „Боже, вислухай благання“.

У тих місяцях були праці для поліпшення в нашій церкві, як, наприклад, перебудова престолів, закуп ко-

**Вступайте
в члени УНС**

Маємо на складі довгоочікуваний третій том

„ІСТОРІЯ ГУЦУЛЬЩИНИ“

Миколи Домашевського

Гуцільський Дослідний Інститут і конференція Гуцільських товариш Америки й Канади, Чикаго, 1986, з друкарні оо. василіян, Торонто, стор. 441.

М'яка обкладинка \$30.00

Тверда \$35.00

Можна набути в книгарні Свободи.

Адреса

Svoboda Book Store

30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Мешканці стеють Нью Джерсі зобов'язані додати до ціни 6% продажного податку.

**Степан Куропась:
СПОГАДИ З УКРАЇНИ
І 60 РОКІВ В ЗСА**

можна набути:

1. Сурма — Нью Йорк
2. Арка — Нью Йорк
3. „Олжизниця“, Лігайтон
4. Мінерал Спрінг, Флорид
5. Українська Книгарня, Warren, Mich.
6. В Чикаго: в Українській Книгарні, Делті або автор: 3301 N. Newland Ave, Chicago, Ill. 60634

Тверда оправа, 576 стор.

Ціна 30 дол. плюс 2 дол. пошта.

півовальної машини за 3,700 дол. (подаровано Сестрицтвом), на котрій друкуємо щотижневий Церковний Вісник і різні друки для церковних потреб, наприклад, Молебні, Парастаси, пісні, Всенішні, Вечірні й інше. Закуп телевізії і відеомашини для висвітлення фільмів за 1,600 дол.

Проведено багато різних допомогівих акцій-збірок при нашій парохії: на біженців з Польщі 500 дол., для Марка Рубана — понад 1,000 дол., на оборону Івана Дем'янюка 525 дол. (це вже друга). На воєнних інвалідів — 260 дол. й інші непередбачені збірки для потреб наших братів і сестер.

Щорічний міжнародний фестиваль, яких спонзорув шпиталь св. Йосифа в Порт Шарлот, Флорид, наша парохія бере участь вже п'ятий рік підтрим. Цього року ми ще мали свій по-мистецький удекорований стіл у Норт Порті. Цього року ми інформували чужинців про

Член парохії

Пресовий Фонд „Свободи“

На цьому місці друкуємо імена тих ВШ. Громадян, що надіслали свою пожертву на фонд „Свободи“ і дитячого журналу „Веселка“ та потверджуємо з подякою висоту одержаної суми.

ЛИСТА Ч. 1

О. Маланчук, Нью Йорк	50.00	М. Чорній Рочестер	5.00
В. Вронський, Грінлов	20.00	П. Вільшинський, Юніон	4.00
Сусупіна Служба Українців		К. Терпелюк, Нью Йорк	4.00
Монреалю	20.00	В. Узав, Орлендо	3.00
С. Новаківський, Від. 375	13.82	Д. Бандирський,	
В. Білик, Бейон	15.00	Дейтона Біч	2.00
д-р Т. Залупський,		І. Віайтк, Фінксвілл	2.00
Адельфі	15.00	О. Весоловський, Чикаго	2.00
А. Кейбіда, Мейплвуд	15.00	Р. Вітенко, Балтимор	2.00
І. Кульматський, Топідо	15.00	М. Горішній, Ліндгирст	2.00
І. Саковук, Лонг Айленд		П. Грабович, Вінес	2.00
Ситі	15.00	О. Коцюба, Пассейк	2.00
І. Осмак, Торонто	12.00	А. Кулинчик, Орлендо	2.00
С. Білінський,		Ю. Лонишин, Сомерсет	2.00
Філадельфія	10.00	М. Мірчук, Чикаго	2.00
В. Бойко, Джерзі Ситі	10.00	Ю. Олесницький, Юніон	2.00
О. Бриньовська,		М. Цюк, Мавтенсайд	2.00
Нью Гейвен	10.00	К. Чорнополська, Бронкс	2.00
О. Геймур, Статен Айленд	10.00	О. Юхта, Якіма	2.00